

Udskriftsdato: 20. december 2025

KEN nr 9229 af 03/01/2002 (Historisk)

Ankestyrelsens principafgørelse A-2-02 om kontanthjælp - udnyttelse af arbejdsmuligheder - forsørgelsespligt - ægtefælle med selvstændig virksomhed - konkret vurdering

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: J.nr.: 200119-01200420-01

Ankestyrelsens principafgørelse A-2-02 om kontanthjælp - udnyttelse af arbejdsmuligheder - forsørgelsespligt - ægtefælle med selvstændig virksomhed - konkret vurdering

Resume:

Ankestyrelsen har behandlet 2 sager om kontanthjælp til en ansøger, hvis ægtefælle drev selvstændig virksomhed.

Ankestyrelsen fandt, at spørgsmålet om, hvorvidt en selvstændig erhvervsdrivende ægtefælle har udnyttet sine arbejdsmuligheder, beror på en konkret vurdering.

Ved vurderingen måtte der lægges vægt på

- 1) Hvor lang tid virksomheden havde bestået
- 2) Hvilken indtægt virksomheden hidtil havde afkastet
- 3) Hvor stor en formue, der var bundet i virksomhedens driftsmidler
- 4) Om indtægten var sæsonbestemt, eller afhængig af vejrforholdene

5) Hvilke konkrete fremtidsudsigter der var for at virksomheden kunne komme til at tjene til familiens forsørgelse (familiens samlede kontanthjælpsniveau) eller i væsentligt omfang kunne bidrage til familiens forsørgelse (ægtefællens eget kontanthjælpsniveau)

- 6) Hvilke ordrer, der var tilgået virksomheden, og hvornår disse ville afkaste indtægter

Ankestyrelsen fandt, at det ved vurderingen kunne have betydning, om ægtefællen i perioder med svigtende indtægter havde været tilmeldt Arbejdsformidlingen.

Love:

Lov om aktiv socialpolitik - lovbekendtgørelse nr. 614 af 26. juni 2001 - § 2, § 11 og § 13

Sagsfremstilling 1:

Sag nr. 1 - j. nr. 200119-01

Ansøger søgte i november 1999 om kontanthjælp som følge af, at hendes sygedagpenge var standset den 24. september 1999.

Ansøger var gift med en selvstændig murer, og parret havde 2 hjemmeboende børn under 18 år.

Kommunen fandt, at ansøger var omfattet af aktivlovens § 11 om, at der var sket en ændring, der berettigede til udbetaling af kontanthjælp. Alligevel afslog kommunen at udbetale kontanthjælp med henvisning til, at ansøgers ægtefælle var selvstændig. Kommunen mente, at et eventuelt kontanthjælpssupplement ville være at yde indirekte støtte til ægtefællens virksomhed. Kommunen henviste til SM O-96-96.

Ansøger indbragte kommunens afgørelse for det sociale nævn. I marts 2000 hjemviste nævnet sagen til kommunen. Nævnet fandt ikke, at kommunen kunne afvise udbetaling af kontanthjælp med den anførte begrundelse.

Kommunen anmodede ansøger om kassebog, regnskab og ordrebog fra ægtefællens virksomhed. På grundlag af det materiale gav kommunen igen afslag på kontanthjælp.

Kommunen fandt herefter, at ansøgers ægtefælle ikke havde udnyttet sine arbejdsmuligheder. Kommunen havde beregnet, at der i 1. kvartal af 2000 var 481 arbejdstimer (37 timer pr uge). Heraf havde ægtefællen været sygemeldt og modtaget sygedagpenge i 118,4 timer. Han havde udskrevet regninger for 260 timers arbejde. Der var således 102,6 timer, hvor han ikke havde haft arbejde. Kommunen lagde endvidere vægt på, at der var tale om en periode, hvor murere generelt måtte have meget at bestille på grund af orkanen den 3. december 1999.

Afgørelsen blev anket til det sociale nævn. Ansøger oplyste, at ægtefællen ikke selv var herre over, hvor mange og hvor store ordrer, han modtog. Hun oplyste videre, at frostvejr kunne afskære en murer fra at udføre arbejde.

Ved revurdering af sagen ændrede kommunen sin afgørelse, idet der nu blev henvist til, at ægtefællens indtægt oversteg beløbsgrænsen for en ægtefælleberegning. Kontanthjælpen ville derfor blive på kr. 0. Kommunen havde ved beregningen fratrasket ægtefællens reelle indtægt som selvstændig og en fiktiv indtægt for de 102,6 timer, som kommunen fandt, at han ikke havde udnyttet.

Det sociale nævn fandt, at ansøger havde ret til kontanthjælp.

Nævnet begrundede afgørelsen med, at kommunen ikke havde godtgjort, at ansøgers ægtefælle ikke havde udnyttet sine arbejdsmuligheder. Nævnet fandt, at kommunen ved vurderingen af rådighedsforpligtelsen ikke kunne sidestille en selvstændig med en lønmodtager ved opgørelse af timetal, idet en selvstændigs arbejde afhang af, hvilke ordrer og opgaver en selvstændig fik.

I klagen til Ankestyrelsen havde kommunen bl.a. anført, at ansøgers ægtefælle i første kvartal af år 2000 havde haft 102,6 timer, som ikke var udnyttet. Dette skulle ses på baggrund af stormen i december 1999, som gav en masse arbejde til håndværkere. Kommunen fandt, at det var oplagt, at ansøgers ægtefælle kunne have haft større indtjening i en periode, hvor der var arbejde i overflod til håndværkere.

Kommunen oplyste, at ansøgers ægtefælle indtil juli 1998 havde indtægt som lønmodtager.

Ansøger havde modtaget arbejdsløshedsdagpenge fra oktober 2000.

Sagen blev behandlet i principielt møde med henblik på afklaring af, hvornår en selvstændig erhvervsdrivende kan antages at have udnyttet sine arbejdsmuligheder i bestræbelserne på at forsørge sin ægtefælle, der har søgt om kontanthjælp.

Afgørelse:

Ankestyrelsen fandt, at ansøger havde ret til kontanthjælp, såfremt hendes ægtefælle efter en konkret vurdering havde udnyttet sine arbejdsmuligheder som selvstændig erhvervsdrivende. Kravene til ægtefællens indsats ville være stigende i forhold til længden af den periode, hvor der måtte ydes kontanthjælp til ansøger, jf. aktivlovens § 10.

Ankestyrelsen understregede, at det lå uden for det formål, som lov om aktiv socialpolitik var bestemt til at varetage at yde indirekte støtte til en ægtefælles selvstændige virksomhed, jf. SM 0-96-96.

Ankestyrelsen fandt endvidere, at der ved beregningen af hjælpen skulle fratrækkes indtægter fra ægtefællens virksomhed og den indtægt, som ansøger fra oktober 2000 havde haft i form af arbejdsløshedsdagpenge.

Begrundelsen for afgørelsen var, at spørgsmålet om, hvorvidt en selvstændig erhvervsdrivende ægtefælle havde udnyttet sine arbejdsmuligheder, jf. aktivlovens § 13, stk. 1, måtte bero på en konkret vurdering.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at såfremt kommunen ikke fandt, at den selvstændige erhvervsdrivende gennem sin virksomhed i tilstrækkeligt omfang havde udnyttet sine arbejdsmuligheder, måtte kommunen vejlede om alternative muligheder, f.eks. at ægtefællen måtte tilmelde sig Arbejdsformidlingen og aktivt søge arbejde som lønmodtager.

Ankestyrelsen tiltrådte således det sociale nævns afgørelse, men med en ændret begrundelse.

Sagen blev hjemvist til kommunen til beregning af kontanthjælpen efter de ovennævnte retningslinier.

Sagsfremstilling 2:

Sag nr. 2 - j. nr. 200420-01

Ansøger var gift og har 2 hjemmeboende børn under 18 år.

Ægtefællen startede selvstændig virksomhed den 1. januar 2000.

Fra 1. marts 2000 modtog ansøger på grund af arbejdsløshed kontanthjælp som supplement til ægtefællens indtægt fra selvstændig virksomhed. Der skete således fradrag af ægtefællens indtægt i ansøgers kontanthjælp. Ægtefællens indtægt havde i perioden 1. januar - 30. juni 2000 været på 8.580,74 kr. pr. måned og i perioden 1. juli - 27. september 2000 på 8.204,46 kr. pr. måned.

Fra 30. oktober 2000 deltog ansøger i aktivering.

I december 2000 meddelte kommunen, at ansøgers kontanthjælp ville ophøre pr. 1. januar 2001, medmindre ægtefællens virksomhed i 4. kvartal af 2000 viste et overskud.

Kommunen fandt, at ægtefællen kun kunne opfylde sin rådighedsforpligtelse efter aktivlovens § 13, hvis den selvstændige virksomhed resulterede i en indtægt/overskud, der kunne bidrage til familiens forsørgelse i løbet af 6-9 måneder fra virksomhedens start. Kommunen anførte, at denne betingelse ville være opfyldt, hvis virksomhedens indtægt mindst svarede til kontanthjælpssatsen efter aktivlovens § 25.

Den relevante kontanthjælpssats efter aktivlovens § 25 var da på 9.865 kr. pr. måned og 10.245 kr. pr. måned fra 1. januar 2001.

I begyndelsen af januar 2001 modtog kommunen regnskabet vedrørende 4. kvartal 2000 for ægtefællens selvstændige virksomhed. Regnskabet viste en indtægt for perioden 1. oktober - 31. december 2000 på 6.126,84 kr. pr. måned.

På det grundlag meddelte kommunen, at der ikke ville komme yderligere kontanthjælp til udbetaling. Kommunen henviste til brevet fra december 2000. Ægtefællen blev telefonisk orienteret om, at der på ny kunne søges kontanthjælp ved afvikling af forretning/virksomhed.

Nævnet fandt, at ansøger fortsat var berettiget til at modtage kontanthjælp fra den 1. januar 2001.

Nævnet begrundede afgørelsen med, at det ikke fremgik af hverken teori eller praksis, at det var en betingelse, at overskuddet indenfor 6-9 måneder efter start af selvstændig virksomhed mindst skulle svare til den aktuelle kontanthjælpssats efter lov om aktiv socialpolitik § 25 for at ægtefællen kunne anses for at opfylde sin forsørgelsespligt og rådighedsforpligtelse.

I klagen til Ankestyrelsen anførte kommunen bl.a., at man ønskede en principiel vurdering af med hvor meget og hvordan den selvstændig erhvervsdrivende ægtefælle skulle bidrage til familiens forsørgelse for at kunne opfylde sin offentligretlige forsørgelsespligt efter lov om aktiv socialpolitik § 2, herunder hvor meget vedkommendes virksomhed skulle give i indtægt/overskud for at det kunne siges, at en fuldtidsarbejdende (min. 37 timer) virksomhedsindehaver fuldt ud havde opfyldt sine arbejdsmuligheder, jf. § 13, stk. 1, i samme lov.

Kommunen havde lagt vægt på at den selvstændige erhvervsdrivende ægtefælle i det konkrete tilfælde ikke opfyldte betingelserne i lovens § 11, stk. 2.

Kommunen anført, at intentionen bag § 11, stk. 2, næppe var direkte eller indirekte at understøtte fuldtidsarbejdende, selvstændige erhvervsdrivende med lavindkomstproblemer.

Kommunen fandt det således socialpolitisk betænkeligt, at nævnets afgørelse i den konkrete tilsyneladende fastlåste, økonomiske situation, begrænsede mulighederne for selvforsørgelse og forsørgelse af familien i henhold til lovens §§ 2 og 13.

Endelig havde kommunen påpeget, at en kassekredit var et almindeligt drifts- og forsørgelsessupplement for selvstændige erhvervsdrivende, men nævnet havde ikke forholdt sig til muligheden for at få etableret en kassekredit.

Sagen blev behandlet i principielt møde med henblik på afklaring af, hvornår en selvstændig erhvervsdrivende kan antages at have udnyttet sine arbejdsmuligheder i bestræbelserne på at forsørge sin ægtefælle, der modtager kontanthjælp.

Afgørelse:

Ankestyrelsen fandt, at ansøger havde ret til kontanthjælp, såfremt hendes ægtefælle efter en konkret vurdering havde udnyttet sine arbejdsmuligheder som selvstændig erhvervsdrivende. Kravene til ægtefællens indsats vil være stigende i forhold til længden af den periode, hvor der må ydes kontanthjælp til ansøger, jf. aktivlovens § 10.

Ankestyrelsen understregede i afgørelsen, at det lå uden for det formål, som lov om aktiv socialpolitik var bestemt til at varetage at yde indirekte støtte til en ægtefælles selvstændige virksomhed, jf. SM 0-96-96.

Ankestyrelsen fandt endvidere, at der ved beregningen af hjælpen skulle fratrækkes indtægter fra ægtefællens virksomhed.

Begrundelsen for afgørelsen var, at spørgsmålet om, hvorvidt en selvstændig erhvervsdrivende ægtefælle havde udnyttet sine arbejdsmuligheder, jf. aktivlovens § 13, stk. 1, måtte bero på en konkret vurdering.

- 1) Hvor lang tid virksomheden havde bestået
- 2) Hvilken indtægt virksomheden hidtil havde afkastet
- 3) Hvor stor en formue, der var bundet i virksomhedens driftsmidler
- 4) Om indtægten var sæsonbestemt, eller afhængig af vejrforholdene
- 5) Hvilke konkrete fremtidsudsigter der var med hensyn til, at virksomheden kunne komme til at tjene til familiens forsørgelse (familiens samlede kontanthjælpsniveau) eller i væsentligt omfang kunne bidrage til familiens forsørgelse (ægtefællens eget kontanthjælpsniveau)
- 6) Hvilke ordrer, der var tilgået virksomheden, og hvornår disse ville afkaste indtægter

Ankestyrelsen fandt, at det ved vurderingen kunne have betydning, om ægtefællen i perioder med svigtende indtægter havde været tilmeldt Arbejdsformidlingen.

Ankestyrelsen lagte vægt på, at såfremt kommunen ikke fandt, at den selvstændige erhvervsdrivende gennem sin virksomhed i tilstrækkeligt omfang havde udnyttet sin arbejdsmulighed, måtte kommunen vejlede om alternative muligheder, f.eks. at ægtefællen måtte tilmelde sig Arbejdsformidlingen og aktivt søge arbejde som lønmodtager.

Ankestyrelsen bemærkede, at det var ansøgerens forhold, der havde udløst en social begivenhed efter aktivlovens § 11.

Ankestyrelsen mente ikke at muligheden for at etablere en kassekredit var et forhold, som ville kunne tillægges betydning for sagens afgørelse.

Ankestyrelsen tiltrådte således det sociale nævns afgørelse, men med en ændret begrundelse.

Sagen blev hjemvist til kommunen til beregning af kontanthjælpen efter de ovennævnte retningslinier.